

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2021

SISÄLLYSLUETTELO

1	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	2
1.1	Lisäämme elinvoimaa	3
1.1.1	Työllisyysasteen nostaminen.....	3
1.1.2	PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	4
1.1.3	Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	9
1.1.4	Saavutettavuuden edistäminen	10
1.1.5	Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	11
1.2	Tavoittelemme hiilineutraaliutta	14
1.2.1	Hiilineutraaliuden edistäminen.....	14
1.2.2	Kiertotalouden ratkaisut.....	15
1.2.3	Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	17
1.2.4	Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	17
1.2.5	Kestävä kaupunkikehitys.....	20
1.3	ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite.....	21
2	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	22
2.1	Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	22
3	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	26
4	Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	27
5	Voimassaolo ja seuranta.....	28
5.1	Liite.....	28
6	Allekirjoitukset.....	28

10.12.2020

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävää kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Keski-Suomen ELY-keskus on arvioinut maakunnan tilaa valtakunnallisia strategisia painopisteitä ja maakunnan tavoitteita yhteen sovittaen. Vahva elinkeinoelämä, työllistymismahdollisuudet, terveellinen ympäristö ja alueen hyvä saavutettavuus takaavat tulevaisuuden menestymisen mahdollisuuksia. ELY-keskus huolehtii tehtäväkentässään siitä, että maakunnan vahvuuksia tuetaan ja autetaan kehittymään.

1.lisäämme elinvoimaa kohdentamalla resursseja elinkeinorakenteen monipuolistamiseen, yritysten vientimahdollisuuksiin, uusiin innovaatioihin ja osaavan työvoiman saantiin. Ennakoiva yhteistyö yritysten, oppilaitosten ja elinkeinoelämän verkostojen kanssa takaa riittävän vuoropuhelun resurssien suuntaamiseksi.

2.huolehdimme alueen saavutettavuudesta menestyvän elinkeinoelämän mahdollistamiseksi, samalla luomme asukkaille viihtyisyyttä, turvallisuutta ja mahdollisuuksia työhön ja koulutukseen.

3. edistämme sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää kehitystä.

Erityisesti panostamme uusiutuvien luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen, ruokatuotantoon ja kierrätykseen. Täten vaikuttamme ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, vähähiilisyysyteen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategisiin painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa ja Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY -strategian mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY -strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä* ja *Toiminnallinen tuloksellisuus*. ELY -keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Korkea työllisyys edellyttää hyvin toimivia työmarkkinoita ja aktiivisia työllisyystoimia sekä vaikeasti työllistyvien työmarkkinoille pääsyn tukemista. Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Hankkeilla lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja. Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Jotta kuntakokeilun tavoitteissa onnistutaan, TE-toimiston palvelumallin ja organisaatorakenteen vuoden 2021 uudistuksessa on otettu laajasti huomioon kuntakokeilujen edellyttämä tiivis yhteistyö ja TE-toimiston tuki kuntakokeilujen toimeenpanolle. Yhteistyötä vahvistetaan myös kuntakokeilujen ulkopuolisten kuntien kanssa, jotta asiakkaat olisivat mahdollisimman tasavertaisen palvelun piirissä turvalajista, iästä, kansalaisuudesta, työllisyyskoodista ja alueesta riippumatta. ELY-keskus tukee kuntakokeiluja mm. TE-palvelujen hankintatoimen, määrärahasurannan ja tulokselisuuden seurannan osalta.

Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat johtaneet työttömyyden kasvuun myös Keski-Suomessa. Lomautukset ovat samaan aikaan merkittävästi vähentyneet. Työttömyyden kasvua tapahtuu kaikissa ammattiryhmissä ja voimakkainta se on ollut ammatteihin luokittelemattomilla, rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöillä, palvelu- ja myyntityössä sekä erityisasiantuntijoilla. Tämän lisäksi alueelle on kohdistunut kaksi suurempaan irtisanomista; Jyväskylän Säynätsalon vaneritehtaan lakkauttaminen sekä Jämsän Kaipolan paperitehtaan todennäköinen lakkauttaminen. Työttömyyden kasvun kohdistuminen laajasti eri ammattiryhmiin, edellyttää monipuolista palvelusuunnittelua sekä panostamista asiakkuuden vahvaan alkuun ja henkilökohtaiseen palveluun, jossa tehdään laaja-alainen palvelutarpeen arviointi sekä ohjaus työmarkkinoille, koulutukseen, työllistymistä edistävään palveluun tai yrittäjyyteen.

Näkymien ollessa epävarmoja varaudutaan työmarkkinatilanteen heikkenemiseen. Tarpeen mukaan ELY-keskus hankkii irtisanottaville koulutusta sekä RekryKoulutusta, mikäli irtisanottavat sijoittuvat töihin muihin yrityksiin.

Yrityskäyntien avulla TE-toimisto etsii avoimia työpaikkoja ja kartoittaa yritysten kasvupotentiaalia ja välittää liidejä TF-toimijoille ja muille kumppaneille. Rekrytointiratkaisuissa hyödynnetään Keski-Suomen Miitti-konseptia. Tämän lisäksi myös Keski-Suomessa lähdetään testaamaan valtakunnallistettavaa Messi live -konseptia. RekryKoulutusta markkinoitaan yrityskäynneillä aktiivisesti.

Työvoimakoulutusten ja valmennuspalveluiden laadukkaalla tarjonnalla ja tehokkaalla markkinoinnilla edistetään asiakkaiden osaamisen kehittämistä ja työllistymisedellytyksiä. Erityisesti nuorten, pidempään työttömänä olleiden, ikääntyneiden, osatyökykyisten. ja

maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden työmarkkinoille pääsyä edistetään palkkutuella sekä palveluja yhteensovittamalla. Osa TE-palveluista hankintaan tulosperusteisina. Erityisesti kehitetään laadullisia tulosperusteisiä hankintoja.

Keski-Suomen TE-toimistolla on ollut käynnissä osatyökykyisten asiakkaiden palvelupilotti, joka päättyy tämän vuoden lopussa. Työkykykoordinaattorin palveluote on jatkossa osa TE-toimiston pysyvää palvelukokonaisuutta.

Kaikilla ELY-keskuksen toiminnoilla sekä kehittämis- ja yritysrahoituksen instrumenteilla edistetään eri tavoin työllisyysasteen nostamista. Toimenpiteet ovat kuvattuina muissa kappaleissa.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	46	45	44	43
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	39	39	37	33
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	8	7	7	9

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

ELY- keskus aktivoi ja kannustaa yrityksiä käynnistämään pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavia hankkeita. Kestävää kasvua ja työtä -rakennerahasto-ohjelmasta rahoitetaan pk-yritysten kehittämishankkeita, jotka edistävät ohjelman erityistavoitteiden toteutumista. Keski-Suomessa painopistealoja yritysrahoituksessa ovat etenkin maakuntaohjelman mukaan biotalous, digi- ja osaamistalous ja niiden kautta syntyvän uuden liiketoiminnan käynnistäminen. Erityisesti painopisteenä on vähähiiliseen talouteen kytkeytyvien liiketoiminnan kehittämishankkeiden aktivointi ja rahoitus. Rahoituksella tuetaan pk-yritysten kasvua ja uudistumista sekä kansainvälistymistä edistäviä kehittämishankkeita. Maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitetaan mikro- ja pienyrityksiä sekä yritysryhmähankkeita, joilla edistetään yritysten kehittymistä ja uudistumista. Rahoitettavilta hankkeilta edellytetään uudistumista ja uuden tuotantoteknologian edistämistä mm. robotisaation avulla.

10.12.2020

ELY-keskus panostaa biotalouden ekosysteemin vahvistamiseen alueella mm. varautumalla yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin.

Ekosysteemin synnyttämiseen tarvitaan erillistä rahoitusta, jolla voidaan jatkaa päättyvää ekosysteemin kehittämishanketta entistä alueellisesti laajemmalla suunnitelmalla. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa alueen vahvuuksia bio- ja kiertotalouden ekosysteemin synnyttämisessä.

Koronapandemian aiheuttaman viennin laskun vuoksi yrityksiä aktivoidaan kehittämään kansainvälisille markkinoille sopivia tuotteita sekä löytämään uusia markkina-alueita ja -mahdollisuuksia. Yrityksiä aktivoidaan digitalisaation hyödyntämiseen, erityisesti voimakkaasti kasvaneella globaalilla verkkokaupan alalla.

Koronapandemia aiheutti yritysten liiketoimintaympäristössä merkittäviä muutoksia ja haasteita toiminnan ylläpitämiseksi ja vaikutusten odotetaan jatkuvan myös v. 2021. Poikkeusrahoituksen tavoite on vahvistaa nopeasti yrityksen kykyä turvata olemassa olevat työpaikat kriisiaikana kehittämistyön avulla. Poikkeusrahoituksen asiakaskunta ja hankkeiden sisältö poikkeaa merkittävästi tulostavoiteasiakirjan alkuperäisistä tavoitteista verrattuna maakuntaohjelmassa valittuihin kärkialoihin. Etenkin kansainvälistymistoimenpiteiden toteutusmahdollisuudet ovat olleet rajoitetut mm. matkustusrajoitusten takia. ELY-keskuksen normaali EAKR-yritysrahoitus kuluu ohjelmakauden (2014–2020) osalta jatkuu normaalisti vielä v. 2021 uudelleenbudjetoitujen valtuuksien avulla.

Kansallisella ja EU-elvytysrahoituksella (mm. REACT EU) tuetaan alueiden uudistumista ja toipumista koronapandemian vaikutuksista talouteen. Tavoitteena on synnyttää vaikuttavia ja uusia työpaikkoja nopeasti luovia, merkittäviä investointeja. Lisäksi panostetaan erityisesti äkillisestä rakennemuutoksesta kärsivän Jämsän alueen uusien investointien ja liiketoiminnan syntymiseen.

Koronapandemian vaikutukset maaseudun kehittämissuunnitelmasta haettavaan yritystukiin on ollut melko vähäinen. Tuettavien mikro- ja pienyritysten hankkeilla sekä yritysryhmähankkeilla edistetään yritysten uudistumista ja monipuolistetaan maaseudun elinkeinorakennetta. Siirtymäkauden rahoitus turvaa kehittämisen jatkumisen.

Mittari:

ELY-keskusten toimenpiteet tki-tavoitteen edistämiseksi (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)

Rahoitus- ja kehittämissuunnitelmia hyödynnetään monipuolisesti uuden liiketoiminnan ja innovaatioiden käynnistämiseksi. Toimintaympäristötuella kehitetään mm. uudenlaisten yritystoimintaympäristöjen ja toimintamallien kehittämistä. Esimerkkinä on Eteläportin teollisuusalueen uudenaikaisen, digitaalisen teollisuusympäristön kehittäminen. Yrityksiä kannustetaan pitkäjänteiseen kehittämissuunnitelmaan tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa. ELY-keskus edistää innovaatioita osallistumalla myös Kasvu Open-tapahtumiin sekä Keksintöjen Viikon toimintaan.

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Asiakashankintaan panostetaan kontaktoimalla yrityksiä eri tilaisuuksissa suorakontaktointia sekä SOME-kanavia hyödyntäen. Seudullisten kehittämisorganisaatioiden kanssa tehdään yhteistyötä mm. alueellisten info- ja klinikkapäivien muodossa. Kehittämispalvelut ovat työkalu yritysten ensivaiheen kehitystarpeiden analysointiin sekä laajempien kehityshankkeiden valmisteluun. Team Finland -verkoston ydintoimijoiden (ELY, BF, TE-toimisto, Finnvera) kesken yritysten palvelutarpeet ovat yhtenäisen näkyvyyden piirissä KasvuCRM-järjestelmän kautta, mikä tehostaa yritysasiakkaiden palveluiden saatavuutta ja palvelutarpeen nopeaa arviointia.

Koronapandemian myötä käynnistetty poikkeusrahoitus toi ELY-keskuksiin merkittävän määrän uusia asiakkaita, jotka eivät aiemmin ole päässeet kehittämisrahoituksen piiriin esim. toimialarajoitusten vuoksi. Tämä on mahdollistanut monelle uudelle asiakkaalle esim. tuotekehityksen käynnistämisen toiminnan uudistamiseksi. Vuoden 2021 aikana tehdään asiakaskannassa jälkianalyysiä, tavoitteena on löytää lisää kehityshankeaihoita jatkorahoitukseen.

TE-toimisto panostaa vahvaan yritysyhteistyöhön ja aktiivisiin yrityskontaktointeihin toteuttamalla alueella fyysisiä yrityskäyntejä potentiaalisiiin kasvuyrityksiin. TE-toimisto panostaa vahvasti myös uusasiakashankintaan sekä jatkaa olemassa olevien asiakkuussuhteiden laadukasta hoitoa. TE-toimisto tekee laaja-alaista yritysten kasvuun ja kehittämiseen liittyvää palvelutarpeen arviointia ja palvelukokonaisuuksien suunnittelua. TE-toimisto välittää yritysten palvelutarpeet yrityspalveluja tuottaville julkisille toimijoille palvelutarpeen mukaisesti sekä toimii tarvittaessa asiakkuusyhdyshenkilönä eri toimijoiden ja yritysten välillä. TE-toimisto toimii tiiviissä yhteistyössä ELY-keskuksen, Finnveran ja muiden Business Finland –toimijoiden kanssa. TE-toimisto mahdollistaa yritysten kasvun edellytyksiä joustavien ja kohdennettujen sekä kansainvälisten rekrytointipalvelujen avulla silloin kun kyseessä on osaavan työvoiman saatavuus.

ELY-keskus hankkii jatkossakin yhteishankintakoulutusta laajasti eri alojen yrityksille. Uutena, ketteryttä edistävänä, keinona hankitaan palvelu nopeasti käyntiin lähteviä ICT-alan RekryKoulutuksia varten. Useimmille muille aloille on jo toimiva moniala-koulutusmalli, jota aktivoidaan edelleen. RekryKoulutusten kysyntä on kuitenkin laskenut koronatilanteen myötä hyvin selvästi. Yhteishankintakoulutusta yhdistetään ja polutetaan Kehpa-palveluihin sekä TE-palveluihin aina kun se on mahdollista.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Eri palveluilla kasvuun ja kehittämiseen aktivoitujen yritysten määrä (kpl)	850	750	800	900

10.12.2020

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Kansallisen Team Finland strategian mukaisesti ELY- keskus koordinoi ja aktivoi alueellaan Team Finland-verkoston toimintaa. Tavoitteena on toimijoiden saumaton yhteistyö ja tiedonkulku asiakkaiden kansainvälistymispalveluiden tarpeista. Toimintaan kuuluu mm. Aluetiimin toiminta, missä kartoitetaan tunnistettujen kv-asiakkaiden palvelutarpeita. Osaavan työvoiman saatavuuden tarpeita hoidetaan yhdessä verkoston kanssa. Team Finland-verkoston ydintoimijoiden (ELY, BF, TE- toimisto, Finnvera) kesken yritysten palvelutarpeet ovat yhtenäisen näkyvyyden piirissä KasvuCRM- järjestelmän kautta, mikä tehostaa yritysasiakkaiden palveluiden saatavuutta ja palvelutarpeen nopeaa arviointia. Kaikessa Team Finland-toiminnassa noudatetaan Team Finland-strategian linjauksia. Team Finland-verkostolla on laaja osaaminen ja kontaktiverkosto myös kansainvälisten suhteiden osalta. Esille nouseviin osaamistarpeisiin reagoidaan nopeasti työvoimakoulutuksella. Yhteistyötä tehdään tiiviisti Eures-asiantuntijoiden kanssa, mm yritystapahtumissa ja messuilla.

ELY-keskus parantaa maakunnasta maailmalle -palveluketjun alkupäätä kehittämällä alueen yrityspalvelutoimijoiden verkostotyötä. Tavoitteena on aktivoida seudullisia ja kunnallisia toimijoita kontaktoimalla yrityksiä ja kannustamalla niitä hyödyntämään Team Finland -verkoston palveluita. Lisätään verkkoneuvonnan määrää ja markkinoidaan esimerkiksi ulkoministeriön järjestämiä viennin edistämisen verkkotapahtumia yrityksille maakunta-verkoston yhteistyönä. TF-koordinaattorit yksin ja yhdessä panostavat verkossa tapahtuvaan asiakkaiden tavoittamiseen ja palvelemiseen. Yhteistyötä Talent Boost -ohjelman kanssa lisätään erityisesti maassa jo olevien kansainvälisten osaajien hyödyntämiseksi yritysten vienninedistämispönnisteluissa.

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

Keski-Suomen kumppanuusverkoston rakenteiden muuttuminen vaatii panostamista uusien yhteistyömallien kehittämiseen. Keski-Suomen ELY- keskus toteuttaa v.2020 alueelliset seutuneuvottelut yhteistyössä TE- toimiston kanssa toiminnan yhteistyömallin kehittämiseksi.

ELY- keskus rahoittaa yritysten kansainvälistymisvalmiuksia parantavia hankkeita ja pyrkii tunnistamaan yhteistyössä Team Finland-kumppaniverkoston kanssa uusia potentiaallisia kansainvälistyviä yrityksiä. TF-asiakashankinnassa hyödynnetään koronatuken kautta saatuja asiakaskontakteja. Alueellisten TF-kumppaneiden rooleja ja tehtävänjakoa selkeytetään.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Maaseuturahastosta tuetaan mikro- ja pienyritysten investointeja, jotka edistävät yritysten uudistumista, painopisteenä erityisesti biotalous. EAKR- rahoituksella tuetaan etenkin kasvavia ja kansainvälistyviä pk-yrityksiä. Rahoitusta kohdennetaan myös Horisontti

10.12.2020

2020- ohjelmaan liittyvien hankkeiden valmisteluun. Erityisesti on painopisteenä vähähiiliseen liiketoimintaan liittyvät kehityshankkeet.

ELY- keskus rahoittaa yritysten pitkän aikavälin kilpailukykyä parantavia, kasvuun ja uudistumiseen tähtäviä uusia työpaikkoja luovia merkittäviä investointeja. Syksyllä 2020 käynnistyy erillinen kansainvälisen kasvun kiihdytysohjelma -rahoitus, jolla kannustetaan kansainvälistymisen alkuvaiheessa olevia yrityksiä käynnistämään vientitoimenpiteitä.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)	20	20	20	20
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)	15	16	17	18
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)	255	423	439	445

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.*

Keski-Suomen ELY-keskuksessa tiivistetään eri yksiköiden yhteistyötä ”Kestävä elinvoima” -koordinaation avulla. Tässä työssä parannetaan myös korkeaa arvonlisää tuottavien, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan edellytyksiä. Keski-Suomen kehittämisen kärkien biotalous, hyvinvointi, matkailu ja digitalisaatio tavoitteilla on useita liittymäpintoja luovan alan ja korkeaa lisäarvoa tuottavien palvelujen kanssa. Keski-Suomen ELY-keskus toimii aktiivisesti alueen muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa tavoitteen toteuttamiseksi.

Keski-Suomeen on laadittu kaksi Luovan alan Action Plan -asiakirjaa EU Interreg-hankkeiden tuloksena: Cooking tomorrow -suunnitelma tiivistää eri toimet ja näyttää suuntaa keskisuomalaisen ruokakulttuurin kehittämisessä ja sen vaikutusten voimistamisessa hyvinvoinnin ja matkailun toimialalla. Hyvinvoinnin aluerakenne Action Plan puolestaan paneutuu kulttuurireittien kehittämiseen sekä näiden hyödyntämiseen elinkeinotoiminnassa. Keski-Suomen ELY-keskus toimii osaltaan näiden suunnitelmien toteuttajana ja tiedotta-

10.12.2020

jana. Alueen toimijoiden yhteistyönä laaditaan toimintasuunnitelma kulttuurimatkailureitien kehittämiseksi ja liittymät eurooppalaisiin kulttuurireitteihin. Molemmat suunnitelmat tulevat toimimaan näihin liittyvien toimien ja asiantuntemuksen kokoajana.

Maakunnan kulttuuriympäristöryhmä (MAKU) tekee yhteistyötä kulttuuriympäristön arvojen säilymisen ja hoidon tason parantamisen eteen. Tuomalla esiin kulttuuriympäristöön nistujia ja –onnistumisia MAKU-ryhmä haluaa kannustaa hyödyntämään kulttuuriympäristöjen mahdollisuuksia mm. elinkeinotoiminnassa.

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Keski-Suomen ELY-keskus tiedottaa uutiskirjeillä eri hankkeista tehdyistä toimista sekä kehittämisen rahoitusmahdollisuuksista. Kannustetaan luovien alojen toimijoita kehittämään uusia palveluja ja tuotteita mm. kehittämispalveluiden ja kehittämisavustuksien tuella. Tiedotetaan Creative Business Finland toiminnasta. ELY-keskus on mukana valtakunnallisen Creve-hankkeen toiminnassa, jossa kehitetään luovien alojen yrityshautomotoimintaa. Kulttuurimatkailuun liittyvän toiminnan tukemisessa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan myös kestävyysnäkökulmat (kulttuurinen, ekologinen ja sosio-taloudellinen)

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Maaseudun kehittämisohjelman rahoituksella tuetaan hankkeita, jotka edistävät elinkeinojen vastuullisuutta, kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä. Painopisteenä ruokaketjun ja matkailun kehittäminen, metsien kestävä hoidon ja käytön edistäminen sekä maaseudun palveluiden turvaaminen. Elintarvikealalla tavoitellaan myös yritysten vientiedellytysten parantamista. Tuetaan hankkeita, joilla tavoitellaan hiilinielujen lisäämistä, vesiensuojelun parantamista ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä. Toteuttamalla elintarvikeketjun toimijoiden valvontaa suunnitelman mukaisesti varmistetaan elintarvikeketjun turvallisuutta ja vastuullisuutta.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	90	91	92	93

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: *Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.*

Saavutettavuus muodostaa keskeisen voimatekijän maakunnan strategisille kärjille ja on pohjana Keski-Suomen kasvulle sekä kehitykselle. Hyvä saavutettavuus perustuu tieverkon toimintavarmuuteen ja sen päälle rakentuvan kestävä liikumisen ja kuljettamisen toimintavarmuuteen. Edellisillä tekijöillä vaikutetaan Keski-Suomessa työllisyyteen, työvoiman liikkumiseen, yritysten toimintaedellytyksien vahvistumiseen ja monipuolisuuteen, peruspalveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen sekä sisäiseen turvallisuuteen. Tienpidon palvelutaso ja liikenneturvallisuus varmistetaan ELY-keskuksessa käytössä olevien tienpidon resurssien mukaisesti. Väylävirasto määrittelee tavoitteet tulosohjausmittareille.

Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrään vaikutetaan varmistamalla maanteiden palvelutaso hoito- ja korjaustoimenpitein. ELY-keskus osallistuu poikkihallinnolliseen liikenneturvallisuustyöhön, jolla voidaan saavuttaa liikenneturvallisuutta edistäviä tuloksia.

Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrään (asetettuun tavoitteeseen) ei voida suoraan vaikuttaa tienpidon toimin. ELY-keskus vaikuttaa tavoitteeseen välillisesti huomioimalla liikenneturvallisuuden parantaminen mm. liikenneympäristöön kohdistuvissa korjaus- ja parantamisinvestoinneissa sekä tietyömaiden liikenteen ohjauksessa ja analysoimalla liikenneonnettomuuksien avulla tienpidon toimenpiteiden riittävyttä.

Maanteiden palvelutason tyytyväisyydelle asetettuihin tavoitteisiin (kansalaiset ja raskas liikenne) vaikutetaan säilyttämällä tieverkon palvelutaso hyvätasoisena ympärivuoden. Käytössä olevien resurssien johdosta tieverkon hoito- ja korjaustoimenpiteitä painotetaan vilkkaasti liikennöidyille teille. Tällä turvataan elinkeinoelämän kuljetusten toimintavarmuus. Muilla teillä pyritään varmistamaan liikumisen turvallisuus ja se vaatii aika ajoin rajoitusten asettamista huonokuntoisille teille. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma määrittelee jatkossa perusväylänpidon rahoituksen kohdentamisperiaatteet, tieverkon palvelutason ja sille asetettavat tavoitteet.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)	125	119	113	113
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	3,0	3,0	3,0	3,0
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	2,7	2,7	2,7	2,7

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: *Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee*

Alueellisella verkostotyöllä ja aktiivisella keskustelulla elinkeinoelämän kanssa voidaan vaikuttaa osaavan työvoiman saatavuuteen. Työvoimakoulutus on innovatiivinen, nopea ja joustava keino vastata elinkeinoelämän työvoimatarpeisiin. Koulutus voidaan räätälöidä juuri sellaiseksi kuin tarve vaatii. Työvoimakoulutus on myös se keino, jolla ei-työllistäville aloilta koulutetaan melko nopeasti työvoimaa työllistäville aloille. Työelämän tarpeet muuttuvat nopeammin kuin tutkintojen rakenteet. Tässäkin suhteessa työvoimakoulutus on se nopein ja joustavin tapa jatkuvaan oppimiseen.

Työnhakijoiden koulutusrakenne on tällä hetkellä hyvin monipuolinen ja asiakkaat ovat entistä korkeammin koulutettuja. Erityisen tärkeää onkin lisätä työnhakijoiden ja työnantajien tarpeisiin soveltuvia, räätälöityjä ja joustavia koulutusmahdollisuuksia. Siinä huomioidaan alueen koko koulutustarjonta yhteen sovitettuna, esim. VOS-työvoimakoulutus, omaehtoinen koulutus ja alueen muu koulutus.

Koulutusratkaisujen ja -sisältöjen suunnittelussa tehdään yhä tiiviimpää yhteistyötä työnantajien ja yrittäjien kanssa. Alueellisen työvoimapulan ja kohtaanto-ongelmien konkreettiseen tutkimiseen ja säännölliseen seurantaan panostetaan, jotta uudelleen koulututtamista suunnittelevat työttömät työnhakijat pystytään ohjaamaan entistä paremmin niille aloille, joissa osaavan työvoiman tarvetta ilmenee. Tuetaan yrityksiä osaavan työvoiman saatavuudessa tarjoamalla aktiivisesti erilaisia henkilöstön kehittämiseen liittyviä ratkaisuja sekä tarjoamalla työnhakijoille entistä vahvempaa henkilökohtaista koulutusohjausta ja prosessoimalla erilaisia työvoimakoulutuksen, työkokeilujen ja palkkatukimahdollisuuksien yhdistelmiä. Tärkeää on myös pitää yllä sellaisten lyhytkestoisten koulutusten jatkuvaa tarjontaa (esim. lupakorttikoulutukset), joilla edesautetaan nopea työttömien työnhakijoiden osaamisen päivittäminen ja työelämään siirtyminen.

10.12.2020

Koulutus- ja valmennuspalveluiden suunnittelussa ja asiakasohjauksessa kiinnitetään erityistä huomiota palveluiden työmarkkinalähtöisyyteen, oikea-aikaisuuteen ja joustavuuteen. Tavoitteena on, että kaikilla nuorilla olisi suoritettuna ammatillinen tutkinto, jotta työelämään siirtyminen ja elämän hallinta paranisi. Ammatinvalintaan ja urapolkujen suunnitteluun on tarjottava apua, jotta työelämään siirtyminen tehostuisi. Tänä päivänä yhä useampi työnhakija joutuu ammattiuransa aikana vaihtamaan ammattia ja tästä johtuen alanvaihtajat on huomioitava palvelutarjonnassa ja -ohjauksessa. Nykyisessä työllisyystilanteessa on tärkeää, että irtisanottavien olemassa oleva osaaminen hyödynnetään työstä-työhön-mallin avulla mahdollisimman tehokkaasti.

Maakuntaan perustettiin syksyllä osaamisen ennakkoinnin työryhmä, jossa ELY-keskus ja maakunnan liitto yhdessä etsivät koulutusorganisaatioiden ja yritysten kanssa ratkaisuja yrittäjyyden tukemiseen tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakkoinnin ja koulutuksen kehittämistoimenpiteiden avulla.

ESR-hankkeilla tuetaan osaamisen kehittämistä ja kasvu- ja rakennemuutosalojen uusia innovaatioita.

ELY-keskus on arvioinut omaa rooliaan suhteessa tulevaan työllisyyskokeiluun. Kokeilun tarvitsema tuki järjestetään. Nämä prosessit ovat jo hyvässä vauhdissa ja niitä jatketaan.

ELY-keskus yhdessä TE-toimiston kanssa lisää entisestään myös yhteistyötä alueen sidosryhmien, mm. oppilaitosten, yritysmaailman ja elinkeinoelämän kanssa työelämän ja yritysten kohtaannon parantamiseksi ja ylipäätään maakunnan osaamisen, elinvoimaisuuden sekä kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseksi. Tätä työtä ELY-keskuksessa tekemään valmistellaan parastaikaa kaikkien vastuualueiden yhteisen Kestävä elinvoima-tiimin perustamista. Tiimi aloittaa toimintansa marras-joulukuussa 2020.

Mittari:

Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastaavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).

Keski-Suomessa on hyvä ennakkoinnin prosessi, johon osallistuvat laajasti kaikki mahdolliset toimijatahot. Työvoimakoulutuksen suunnittelussa hyödynnetään ennakkointitietoa aktiivisesti. Erityisesti seurataan heikkoja signaaleja, joihin reagoidaan nopeasti. Yhteishankintakoulutuksen tunnettuus on jo aika hyvä, mutta sitä parannetaan kaiken aikaa. VOS-rahoitteisen työvoimakoulutuksen suunnittelu tehdään hyvässä yhteistyössä ELY-keskuksen, TE-toimiston ja koulutuksen järjestäjien kesken.

ESR-hankkeissa rahoitetaan ennen kaikkea toimintaa, joka vastaa elinikäisen oppimisen tarpeisiin ja osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen. Näitä ovat esim. vaikeammin työllistyviin kohdistuvat uravalmennukset Kunnari (monialainen yhteistyössä kunnan palvelujen kanssa) sekä Perustaidot kuntoon (perustaitojen osaamisen parantaminen).

Suunnitellaan ja hankitaan maassa jo oleville, korkeasti koulutetuille, pidemmälle edenneille suomen kielen koulutusta. Tällä edistetään yhteistyössä Talent Boost- ohjelman kanssa maahanmuuttajataustaisten, korkeasti koulutettujen työllistymistä.

10.12.2020

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Elinikäisen ohjauksen kehittämistä toteutetaan aktiivisella sidosryhmäyhteistyöllä ja viestinnällä. ELY-keskus on mukana maakunnan alueella toteutettavissa kehittämistoimissa käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Maakunnallinen ELO-ryhmä kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa ja se tarkastelee maakunnallisten ELO-tavoitteiden toteutumista. Vuosille 2021–2022 tehdään uusi maakunnallinen ELO-strategia.

Jatkuva oppiminen kytkeytyy hyvin tiiviisti elinikäisen oppimisen asioihin. Vuosi 2021 on aktiivista toiminnan aikaa, jossa kaikkia alueen verkostot kytketään työhön ja kehittämiseen mukaan. Eri ELY-keskusten välistä yhteistyötä tiivistetään, ja muilla alueilla tehdystä työstä otetaan parhaat opit Keski-Suomeen.

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Kansainvälisen työnvälityksen ja EURES-palvelujen vahva tunnetuksi tekeminen yrityskäynneillä ja viestinnässä on hyvä keino työvoiman rekrytointiin. TE-toimisto tarjoaa ratkaisuja ulkomaisen työvoiman hankinnassa yrityksiin sekä antaa työlupaneuvontaa. TE-toimisto panostaa työperäiseen maahanmuuttoon liittyviin valtakunnallisiin ja alueellisiin hankkeisiin (mm. TalentHub -tyyppiset toimet alueilla, Business Finland yhteistyö).

Kotouttamisprosessin jatkuva tarkastelu ja kehittäminen sekä tiivis ja aito asiakaslähtöinen yhteistyö kotouttamisen parissa työskentelevien tahojen kesken on olennainen osa oikea-aikaista, nopeaa ja tehokasta kotoutumista. Kotoutujan aiemmin hankitun osaamisen laadukkaalla tunnistamisella ja tunnustamisella nopeutetaan ja suoraviivaistetaan asiakkaan työllistymispolkua. Erityistä huomiota on kiinnitettävä asiakkaan ura- ja palvelupolkujen ns. nivelvaiheisiin, jotta asiakkaan työmarkkinoille johtava polku tehostuisi ja riski syrjäytymiseen vähenisi. Tiivis yhteistyö ja tiedon jakaminen työnantajien ja yritysten kanssa auttaa merkittävästi maahanmuuttajien ja kotoutujien työllistymistä.

ESR-ohjelmassa rahoitetaan hankkeita, jossa kohderyhmänä ovat haastavassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt (ml. maahanmuuttajat). Hankitaan rekrytointilukituksen kapasiteettia ICT-alalle. Tätä kautta avautuu yliopistosta valmistuneille maahanmuuttajille mahdollisuuksia työllistyä ICT-alalle.

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

Keski-Suomi on mukana ”Kokka kohti Suomea” -hankekokonaisuudessa. Painopisteenä on huolehtia siitä, että Jyväskylästä saatava erikielinen informaatio, esim. palveluista on riittävää ja monipuolista. Hankkeen tavoitteena on myös maassa jo olevien ja tänne tulevien ulkomaalaistaustaisten osaajien työllistäminen ja osaajien löytäminen yritysten kehittämis- ja vientihankkeisiin.

ELY-keskus on aktiivisesti mukana valtakunnan tason toimissa, joilla edistetään kansainvälisten osaajien saamista työmarkkinoille. Tarjotaan työvoimakoulutuksena pidemmälle

edennyttä suomen kielen koulutusta, koska korkeasti koulutetuille työtehtävissä tarvitaan edistyneempää (C-taso) suomen kielen osaamista.

Kansainvälisten osaajien potentiaali tuodaan läpileikkaavasti esiin TE- ja yrityspalveluissa ja tarjotaan kv.-osaajiin liittyviä palveluita yrityksille niin ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin osalta kuin yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja uudistumisen edistäjinä. Toimintaperiaatetta toteutetaan siinä määrin kuin sopivia palveluja on käytettävissä ja se on palveluja toteutettaessa mahdollista.

Vahvistetaan ELY-keskusten ja korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten yhteistyötä, jotta ulkomaiset opiskelijat pääsevät kosketuksiin työelämän kanssa jo opiskeluaikana. ELY-keskus ja TE-toimisto markkinoivat kansainvälisiä opiskelijoita harjoittelijoiksi yrityksiin yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Maaseudun kehittämisohjelmasta tuetaan hankkeita, jotka edistävät hiilineutraaliutta ja materiaalitehokkuutta. Tarkempia painotuksia ja toimenpiteitä on kirjattu vuoden 2019 lopussa valmistuneeseen Järvi-Suomen maaseudun ilmasto- ja ympäristöohjelmaan. Laajempaa vaikuttavuutta voidaan hakea mahdollisilla Järvi-Suomen alueen yhteishankkeilla. Suunnitteilla on mm. yhteisiä toimia alueen maatilatason hiilitaseiden määrittämiseksi.

Osallistutaan valtakunnallisen ELY-ilmastoasiantuntijaverkoston toimintaan. Ympäristökasvatuksen valtakunnallisilla hankeavustuksilla edistetään ilmastokasvatusta.

Lisätään yhteistyötä maakunnan yritysten kanssa ja autetaan niitä vihreän siirtymän toteuttamisessa. Tehtävään on haettu YM:ltä lisäresurssiksi 1htv kahdeksi vuodeksi. Tämä toivottavasti pian rekrytoitava ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija sijoittuu Y-vastuualueelle, mutta tekee huomattavan osan työtään Kestävä Elinvoima -tiimin jäsenenä.

Vaikutetaan ihmisten kulkutapavalintaan parantamalla kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen saavutettavuutta. Osallistutaan alueen maankäytön suunnitteluun edistäen liikumisen ratkaisuja, joiden tavoitteena on parantaa kestävästä liikkumisesta ja kestävästä kuljettamisesta. Tieverkon hyvällä palvelutasolla vaikutetaan liikenteen sujuvuuteen ja ruuhkautumiseen, mikä hillitsee osaltaan päästöjä.

Edistetään siirtymistä hiilineutraaliuteen mm. toteuttamalla maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimenpiteitä maaperän hiilen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, ilmastomuutokseen sopeutumisen sekä maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

EAKR-ohjelmassa vähähiilisen talouden kehittäminen on yksi keskeinen painopiste rahoituksen suuntaamisessa. Tavoite on että 25 % rahoituksesta kohdistuu uusien, vähähiilistä liiketoimintaa edistävien hankkeiden rahoitukseen. Valmistaudutaan Elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) sekä Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) käyttöön, vaikka näiden rahoitusinstrumenttien valmistelu on vielä kesken. Suomalaisten yritysten hiilijalanjäljestä on mahdollista tulla erittäin merkittävä kilpailuetu. Tutkimusten mukaan investoinnit kestäviin ratkaisuihin luovat merkittävästi enemmän pysyviä työpaikkoja kuin perinteisiin fossiilisiin ratkaisuihin pohjautuvat investoinnit.

Yrityshankkeissa tarkastellaan erityisesti niiden vähähiilisyyttä edistäviä elementtejä ja kannustelaan rahoituksella yrityksiä uuden, energiatehokkaamman teknologian käyttöönottoon.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Keski-Suomi profiloituu jo nyt vahvana bio- ja kiertotalouden maakuntana. Äänekoski biotuotetehtaan ympärille syntyvine ekosysteemeineen ja Saarijärven BioPaavo-yrityskiihdyttämö tuoreempana tulokkaana lisäävät maakunnan innovaatiokyvykkyyttä, uudistavat perinteistä metsäteollisuuttamme ja luovat askelmerkkejä kohti tulevaisuutta. Tähän uudistumiseen ja yhteiseen tekemiseen toivomme saavamme myös Jämsän seudun kovia kokeneet osaajat.

Maakunnan keskuskaupungissa Jyväskylässä sijaitsevat korkeakoulut ovat erikoistuneet vähähiilisyyden tavoitteluun sekä bio- ja kiertotalouteen, esim. Jyväskylän yliopiston monitieteellinen School of Resource Wisdom (WISDOM) -verkosto sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun pääosin Saarijärvellä toimiva Biotalousinstituutti). Myös VTT ja Luke tekevät alueella aktiivista tutkimusyhteistyötä. Tätä tutkimuksesta ja tuotekehityksestä uutta liiketoimintaa, uusia ratkaisuja globaaleihin haasteisiin ja kansainvälistäkin kasvua tuottavaa toimintaa tuemme ja osaltamme mahdollistamme ELY-keskuksena yhdessä tutkijoiden, yritysten ja muiden sidosryhmien (mm. Team Finland) kanssa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen uudella Kestävä Elinvoima -tiimillä on tässä tehtävässä merkittävä rooli. YM:ltä hallituskauden ajaksi toivottavasti saatavalla määräraaikaisella lisäresurssilla (ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija) vahvistamme yhteistyötä elinkeinoelämän toimijoiden ja erilaisten yritysten kanssa sekä herättelemme ja kannustamme kiertotaloustoimiin.

Maaseuturahaston hankkeissa voidaan välittää tietoa kiertotaloudesta ja sen mahdollisuuksista. Hankkeissa voidaan myös koota yritysryhmähankkeita, joissa edistetään kiertotalouden hyödyntämistä yrityksissä tai yritysten mahdollisuutta kehittää uutta liiketoimintaa kiertotalouden palvelujen tarjoajana.

10.12.2020

ESR- rahoituksella voidaan tukea alueiden älykkääseen erikoistumiseen liittyvien osamistarpeiden kehittämistä sekä kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeet huomioon ottavan koulutustarjonnan lisäämistä ja koulutuksen osuvuuden parantamista. Bio- ja kiertotalous on yksi keskeinen tulevaisuuden kasvuala Länsi-Suomessa, missä tarvitaan uudenlaista ja monialaista osaamista.

Lisäksi jatketaan valtakunnallisen jätesuunnitelman toimeenpanoa alueella.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

ELY-keskuksen vaikutusmahdollisuudet yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistämisessä ovat varsin rajalliset. Asia huomioidaan mm. ympäristölupahakemuksista ja kuntien jätehuoltomääräyksistä annettavissa lausunnoissa. Tarkempia toimia on eritelty alla. Numerot ja otsikot kappaleiden alussa viittaavat Valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteisiin, jotka ovat relevantteja tässä yhteydessä ja joissa ELY-keskus on yhtenä vastuutahona.

1.11. Selvitetään orgaanisen jätteen kaatopaikkarajoituksen toimivuutta ja mahdollisia lisätoimia kierrätyskelpoisen jätteen ohjaamiseksi pois kaatopaikkasijoituksesta. ELY-keskus on pannut toimeen kaatopaikka-asetuksen orgaanisen aineksen pitoisuutta koskevan rajoituksen ja siihen liittyen ratkonut runsaasti ja ratkoo edelleen kaatopaikanpitäjien esiintuomia ongelmia. Rajoitus on vähentänyt erittäin voimakkaasti kaatopaikalle loppusijoitettujen jätteiden määrää eikä siltä osin lisäsääntelylle ole tarvetta. Kierrätystä rajoitus ei merkittävästi kuitenkaan lisännyt aiemmin kaatopaikalle sijoitetun jätteen ohjautuessa polttoon. Lisääntyvässä määrin kuitenkin yhdyskuntien ja rakentamisen sekalaista jätettä on alettu käsitellä (esilajittelu konetyönä/murskaus/seulonta) kierrätettävien jakeiden sekä palavan ja mineraalisen jakeen erottelemiseksi, mihin alueen yrityksiä kannustetaan myös jatkossa. ELY-keskus pyrkii arvioimaan yhdessä asbestijätettä vastaanottavien kaatopaikan pitäjien kanssa, kuinka paljon loppusijoitettava asbestijäte sisältää orgaanista ja erityisesti biohajoavaa ainesta, ja onko jätteen laatu muuttunut orgaanisen jätteen rajoituksen myötä.

10.5. Selvitetään alueellisten tavoitteiden asettamista kierrätyksen lisäämiseksi. Alueellisten tavoitteiden asettamisen hankaluus todettiin jo Valtakunnallisen jätesuunnitelman laatimisen yhteydessä. ELY-keskus on mukana Keski-Suomen Circwaste-hankkeessa, jonka painopisteet edistävät jätesuunnitelman mukaisesti yhdyskuntajätteen kierrätystä. Keski-Suomen Circwaste-tiekartassa on esitetty mm. yhdyskunta- ja rakennusjätteen kierrätystä ja biokaasun käyttöä edistäviä toimenpiteitä lähivuosille. Muovin osalta on tarkoitus laajentaa keräystä koskemaan muutakin kuin pakkausmuovia ja etsiä muovia korvaavia materiaaleja. Numeerisia tavoitteita hankkeessa ei ole asetettu tulosopimuskaudelle, mutta vuoteen 2030 näitä on mm. biojätteen määrälle yhdyskuntajätteisessä (10 %) ja rakennusjätteen kierrätysasteelle (70 %).

15.2. Valvontaa tehostetaan (sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käsittely) Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käsittelyn valvontaa on tarkoitus yhtenäistää ja tehostaa vuoden 2020 aikana Etelä-Suomen ELY-keskusten (ELSU, jossa Keski-Suomi on mukana) jätesuunnitelman toimeenpanoon liittyvänä yhteistyöhankkeena. ELY-keskus kiinnittää vuoden 2021 jätelaitosten valvontatarkastuksilla lisähuomiota SER-vastaanottoaikkajien rakenteisiin ja toimintatapoihin.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Alueidenkäytön edistämässä pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisesti. Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen varautuminen on teemana kuntien kanssa käytävissä kehittämiskeskusteluissa. VAT:n toteuttamista ohjataan MRL:n mukaisista kaavoista käytävien viranomaisneuvottelujen ja kaavoista annettavien lausuntojen yhteydessä MRL:n edellyttämällä tavalla. Keski-Suomen liittoa tuetaan maakunnallisen ilmastostrategian 2020 toteuttamisessa sekä Jyväskylän kaupunkia ilmasto-ohjelman toteuttamisessa. ELY-keskusten Ilmastoverkoston työn tuloksia hyödynnetään alueellisesti.

Maaseudun kehittämissuunnitelman toimenpitein edistetään maatalousmaan päästöjen vähentämistä ja hiilensidonnan vahvistamista. Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelmassa on ilmastonmuutokseen sopeutumista edistäviä toimenpiteitä kuten huonokuntoisten ja syrjäisten peltolohkojen metsittäminen.

Edistetään tulvasuojelua sekä peltojen ja metsien vesitaloutta vesistövaikutusten pienentämiseksi ja maaperän hiilensidonnan parantamiseksi. Edistetään riskienhallintaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvää kuntien työtä tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa sekä luonnonmukaisten ratkaisujen käytössä. Toteutetaan tulvariskien hallintasuunnitelmia. Huolehditaan, että viimeisin ilmastotieto on suunnittelusta ja varautumisesta vastaavien toimijoiden saatavilla. Otetaan ilmastoriskit huomioon vesi- ja kalatalouden osalta ja valvottaessa yleistä etua alueellisessa suunnittelussa ja muissa menettelyissä.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaa toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

METSO-ohjelmaa toteutetaan tarjonnan puitteissa. Tarjontaa on ollut riittävästi vuosittain täyttämiseksi ja koko ohjelmakauden tavoitteen 8500 ha saavuttamiseksi. Maakuntakaavan ja soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiden toteuttamiseen palkattiin yksi henkilö YM:n erillismäärärahalta vuoden 2023 loppuun saakka.

10.12.2020

Hyödynnetään haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmassa esitettyjä lajikohtaisia hallintatoimenpiteitä kohdennettaessa torjuntatoimia. Pää tavoitteena on edesauttaa ja osallistua jättiputkien hävittämiseen Suomesta vuoteen 2038 mennessä.

Lintuvesien kunnostuksen suunnitteluun ja koordinointiin palkattiin yksi henkilö YM:n erillismäärärahalta vuoden 2023 loppuun saakka. Tavoitteena on vastata suunnittelusta tai suunnitelmien teettämisestä sekä toimijaverkoston muodostamisesta kunnostuksessa, hoidossa ja seurannassa useamman maakunnan alueella.

Tuetaan rakennettujen vesistöjen kunnostuksia osana tulvariskien hallinnan ja vesienhoidon toteuttamista sekä jatketaan virtavesien kunnostusten tukemista yhteistyössä kalatalousviranomaisen kanssa.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	700	700	700	700

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

Lintuvesikunnostukset: kymmenen suunnitelmaa laadittu SYKE:n kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta määritellyille kärkikohteille, osa toteutuksessa (toteutusta osaltaan viivästyttää vesilupaprosessin hitaus).

Uhanalaisten lajien esiintymiä turvataan priorisoiden kiireellisesti ja erityisesti suojeltavia lajeja rajauspäätöksiä tekemällä, hyödyntämällä METSO-ohjelman mahdollisuuksia sekä hoitoa ohjeistamalla ja järjestämällä. Varaudutaan tehostamaan lajitiedon huomioon ottamista metsätaloudessa ja muussa maankäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Panostetaan luontotyyppien ja lajien inventointeihin osana Elinympäristöjen tilan parantamisohjelman (HELMI) tavoitteiden saavuttamista. Luontotyyppi- ja laji-inventointeihin palkattiin yksi henkilö YM:n erillismäärärahalta vuoden 2021 loppuun saakka.

Perinnebiotooppien päivitys- ja täydennysinventointeja jatketaan vuonna 2021 osana HELMI-elinympäristöohjelmaa. Lisäksi valituille arvokkaille perinnebiotoopeille laaditaan kunnostus ja hoitosuunnitelmia ja käynnistetään kunnostusten toteutusta. Perinnebiotooppien inventointiin, kohteiden hoidon ja kunnostuksen suunnitteluun ja toteutuksen ohjaukseen palkattiin HELMI-ohjelman rahoituksella yksi henkilö kahdeksi vuodeksi. Osa-aikainen työsuhde jatkuu 7/2022 asti. Kunnostuksia päästään aloittamaan, kun tarvittavat muutosesitykset valtioneuvoston päätöksellä on hyväksytty. Alustavalla kunnostettavien kohteiden listalla on 16 kohdetta. Vuosina 2021–22 painopiste siirtyy inventoinneista kunnostusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

10.12.2020

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Pinta- ja pohjavesien tilan paranemista edistetään toteuttamalla Keski-Suomen aluetta koskevia vesienhoitosuunnitelmia ja Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaa vuosille 2016–2021 neuvonnan, lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön avulla sekä tuemalla vesienhoidon tavoitteita edistäviä hankkeita mm. vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoituksella. Seuraavan eli 3. kauden (2022–2027) vesienhoitosuunnitelmaluonnokset ovat kansalaisten ja sidosryhmien kuultavina 2.11.2020-3.5.2021. Kuulemisaineistossa on mukana myös vuonna 2020 päivitetty Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaluonnos. Kuulemisen jälkeen vesienhoitosuunnitelmaehdotukset ja toimenpideohjelmaluonnokset tarkistetaan kuulemisessa saadun palautteen perusteella. Vesienhoitosuunnitelmat hyväksytään valtioneuvostossa 12/2021 ja 3. kauden vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano käynnistyy vuoden 2022 alusta.

Vesiensuojelun tehostamisohjelma 2019–2023 tukee vesienhoitotoimenpiteiden toteutusta suurella panostuksella mm. myöntämällä rahoitusta vesienhoitotavoitteita edistäville kunnostushankkeille sekä alueellisten kunnostusverkostojen vahvistamiselle ja uusien verkostojen syntyämiselle. Tehostamisohjelman tavoitteena on tehostaa myös maa- ja metsätalouden vesiensuojelua ja ilmastomuutokseen sopeutumista entistä paremmalla vesitalouden hallinnalla. Ohjelma tehostaa myös kaupunkivesien hallintaa rahoittamalla hankkeita, jotka vähentävät haitallisia aineita jäte- ja hulevesistä, kehittävät jäteveden puhdistusprosesseja sekä löytävät uusia luonnonmukaisia ratkaisuja kaupunkivesien tilan parantamiseksi. Keski-Suomen ELY-keskus markkinoi aktiivisesti tehostamisohjelmaa tiedottamalla sekä tuomalla ohjelmaa esille eri tilaisuuksissa. Tavoitteena on saada ohjelman kautta Keski-Suomeen konkreettisia vesienhoidon tavoitteita tukevia hankkeita.

Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi kannustetaan toimijoita toimenpiteisiin, joilla parannetaan mm. maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien luonnon monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa. Tuetaan rakennettujen vesistöjen kunnostuksia osana tulvariskien hallinnan ja vesienhoidon toteuttamista sekä jatketaan virtavesien kunnostusten tukemista yhteistyössä kalatalousviranomaisen kanssa.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamojen tehostamistoimia jatketaan vuonna 2021. Jämsän keskuspuhdistamon peruskunnostus valmistuu ja Kinnulan uuden puhdistamon rakennustyöt käynnistyvät. Karstulan kunnan jätevesipuhdistamon peruskunnostuksen suunnittelu on käynnissä. Ojitusilmoitusten käsittelyyn ja ojitusten vesiensuojelun tehostamiseen panostetaan myös jatkossa. Tässä hyvänä apuna on Pohjois-Pohjanmaan Ohke-

10.12.2020

hankkeen kehittämä digitaalinen ojitusilmoituslomake, joka tulee helpottamaan ojitusilmoituksen käsittelyä ja toimenpiteiden seuranta ELY-keskuksissa. Metsätalouden luonnonhoitohankkeen tavoitteena on toteuttaa Kiminginjoen vesiensuojeluhanke ja Sydänpuron valuma-alue-suunnitelma (Freshabit-hanke). Lisäksi tavoitteena tehdä valuma-alue-suunnitelmat Heinäsuvannon ja Hankaveden Särkilahden alueelle. Turvetuotannon vesisuojelutoimet etenevät arvioidun mukaisesti. Aikaisemmin ilman ympäristölupaa toimineiden <10 ha:n turvetuotantoalueiden lupahakemuksia on vireillä 6 kpl. AVIn myöntämällä koetoimintaluvalla selvitetään Laukaan kalanviljelylaitoksella hakereaktorin, kosteikon ja imeytyskentän käyttöä kiertovesikasvatuksessa. Yhden uuden kiertovesilaitoksen rakentaminen on alkanut syksyllä 2020 Viitasaarella.

Mittari: *Vesistökuunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Vesiensuojelun tehostamisohjelmasta saadun rahoituksen turvin on Keski-Suomessa valmisteltu maaliskuusta 2020 lähtien alueellista vesistökuunnostusverkostoa. Verkoston toiminta käynnistyy vuoden 2021 alusta ja sen tarkoituksena on tarjota konkreettista apua kaikille vesistökuunnostuksia suunnitteleville ja toteuttaville tahoille. Hankevetäjä tulee kiertämään verkoston käynnistysvaiheessa maakuntaa ja eri toimijoita, esitellen ja tutustuttaen heitä verkostoon. Verkoston kehittämistyötä on tehty yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Tavoitteena on edistää hanketoimijoiden yhteistyötä ja laajempien hankekokonaisuuksien syntymistä sekä tukea hankkeita hakemus- ja rahoitusprosesseissa sekä markkinoida vesiensuojelun tehostamisohjelmaa.

ELY-keskus markkinoi vesistökuunnostuksiin liittyvää rahoitusta aktiivisesti. Tavoitteena on kaksinkertaistaa kunnostushankkeiden lukumäärä sekä saada toteutetuksi aikaisempaa enemmän vesienhoidon tavoitteita edistäviä laajempia yhteistyöhankkeita.

Ympäristöministeriön perinteisen ja tehostamisohjelman mukaisten kunnostushankkeiden lukumäärä 15/10 (alkavat/päättyneet).

Muita kunnostuskohteita: Leuhunkosken kalatie valmistuu v. 2021 (Freshabit-hanke, kalatiestrategian kärkikohteita).

Lintuvesien kunnostuksista Karstulan Kilpilampi valmistuu v. 2021. Kolmen muun kohteen (2 Freshabit-hankkeessa ja yksi Hydrologia Life-hankkeessa) käynnistyminen ja toteutuminen riippuvat lupaprosessista.

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Osallistutaan aktiivisesti Jyväskylän seudun MAL-sopimuksen valmisteluun ja toimeenpanoon valtio-osapuolen roolissa. Osallistutaan myös TEMin ja Jyväskylän kaupungin ekosysteemisopimusvalmisteluihin. Edistetään toimivien joukkoliikennepalveluiden ja kestävästä liikkumisesta parantamalla tätä tukevaa infraa (mm. kävelyn ja pyöräilyn kevyen liikenteen väylät, pyöräpysäköinti vilkkailla joukkoliikennepysäkeillä). Kohdistetaan toimenpiteet vaikuttavuuden näkökulmasta tehokkaisiin kohteisiin yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	61	62	62,5	63

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): *Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).*

Edistetään paikkaperustaista kehittämistä/ monipaikkaista kehittämistä huomioimalla alueiden erilaisuus sekä edistetään kaupunkiseutujen ja maaseudun vuorovaikutusta ja yhteistyötä (esim. lähiruoka ja lähienergia, etätyömahdollisuudet).

Tuetaan ekosysteemin synnyttämistä, ks. kohta 1.3

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Kuntien kehittämiskeskusteluissa teemoina ovat kestävä aluerakenne, ilmastonmuutoksen huomioonottaminen ja MRL:n uudistaminen. Edistetään tuulivoimayleiskaavojen laatimista huomioimalla kaavojen vaikutukset luontoon, maisemaan ja ihmisiin. Vaikutuksiltaan merkittävien yleis- ja asemakaavojen laatimista tuetaan huomioimalla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Edistetään olemassa olevan rakennuskannan parempaa hyödyntämistä vaihtoehtona uudisrakentamiselle.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Tavoite 1: Bio- ja kiertotalouden ekosysteemi Keski-Suomeen

ELY-keskus jatkaa aktiivista yhteistyötä alueen eri sidosryhmien kanssa Keski-Suomen bio- ja kiertotalouden ekosysteemin synnyttämiseksi ja vahvistamiseksi. Työn lähtökohdina ovat maakuntaohjelman strategiset kärjet (bio-, hyvinvointi-, osaamis- ja digitalous

sekä matkailu) sekä niihin liittyvät alueen vahvat osaamiskokonaisuudet. Tavoitteena on luoda Keski-Suomeen vastaavanlainen kansainvälisesti arvostettu ekosysteemi kuin on esimerkiksi Vaasan energiaklusteri tai Varsinais-Suomen meriteollisuus.

Ekosysteemissä syntyy yritysten (esimerkiksi Metsä Group, Valmet ja Valtra ja alan lukuisat pienemmät yritykset) sekä oppi- ja tutkimuslaitosten (esimerkiksi korkeakoulut, VTT ja Luke) välisessä yhteistyössä uusia innovaatioita bio- ja kiertotalouden alalle, uusien materiaalien synnyttämiseksi, materiaalien käytön tehostamiseen, jalostusarvon nostamiseen, teollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen ja uudelleen käytön edistämiseen. Tässä bio- ja kiertotalouden osaamiskeskittymässä syntyy korkean osaamisen yrityksiä, uusia työpaikkoja ja kestävää tuotannollista toimintaa, mikä tukee Suomen ja maakunnan BKT:n kasvua ja vientiä.

Julkisten organisaatioiden, ELY mukaan lukien, rooli on tässä prosessissa auttaa erisidosryhmien edustajia löytämään toisensa ja aktivoitumaan yhteistyöhön TKI-ponnistelujen kaupallistamiseksi, kannustaa heitä kestäväen kasvun mahdollistaviin toimenpiteisiin, ohjata oikeiden rahoitusinstrumenttien ääreen ja tukea hankevalmisteluissa. ELY-keskusta tarvitaan myös hoksauttamaan toimijoita näissä kaikissa prosessin vaiheissa.

Ekosysteemin rakentaminen on jo alkanut Keski-Suomessa. Äänekoskella on käynnissä uuteen biotuotetehdaskokonaisuuteen pohjautuva, Keski-Suomen liiton rahoittama Plänet B-hanke (EAKR), jossa selvitetään Äänekosken alueen bio- ja kiertotalouden kehittämismahdollisuuksia, ja Saarijärvellä Biotalousinstituutissa BioPaavo-hanke (EAKR).

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF –arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

Keski-Suomen ELY-keskus jatkaa toiminnan kehittämistä painopisteinään osaamisen uudistaminen ajan haasteita vastaavasti ja huolehtii uusien järjestelmien käyttöönotosta Kehän kanssa yhteistyössä.

Toiminnan kehittämisen painopisteinä ovat osaamisen kehittäminen ennakoiden tulevaisuuden tarpeita, ELY-keskuksen palvelujen ja toiminnan näkyväksi tekeminen, asiakkuuden ja sidosryhmäyhteistyön kehittäminen sekä työyhteisön hyvinvointi.

10.12.2020

ELY-keskuksessa yhteisen tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa perustuu kolmeen näkökulmaan: tilastokatsauksiin, tilannekuviin ja ennakointiin. Käymme aktiivista vuoropuhelua alueen muiden toimijoiden kanssa. Ennakointityössä teemme kiinteää yhteistyötä maakunnan tulevaisuusryhmässä, jossa on mukana maakunnan keskeisimpiä toimijoita. Tietoa kootaan yhteiseen sivustoon (www.keskisuomi.info) kaikkien käytettäväksi. Tilannekuvia laaditaan yhteistyössä maakunnan liiton kanssa. Tulevaisuusryhmä tuottaa toimijoiden käyttöön jatkuvasti ennakointitietoa. Tulevaisuustiedosta viestitään mm. uutiskirjeillä, somekanavissa, blogeissa ja tulevaisuusfoorumeissa.

Keski-Suomen ELY-keskuksessa toimii laadun kehittämisryhmä, jossa on edustus myös TE-toimistosta. Ryhmä huolehtii asiakas- ja henkilöstötuloksista esiin nostettujen kehittämiskohteiden muuntamisesta kehittämistoimenpiteiksi ja vastaa siitä, että kehittämissalkkuun kootut toimenpiteet toteutetaan ja tehtyä kehittämistyötä arvioidaan. Syksyn 2020 CAF-itsearviointin tulosten perusteella määritetään kehittämiskohteet. Etätöiden määrä on vuoden aikana kasvanut merkittävästi ja se on muuttumassa osaksi normaalia toimintaa. Se vaikuttaa johtamiseen, viraston sisäiseen yhteistyöhön ja henkilöstön hyvinvointiin sekä työviihtyvyyteen, tämä seikka huomioidaan kehittämistoimissa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen viestinnän tavoitteena on lisätä ELY-keskuksen palveluiden ja toiminnan tunnettuutta. Viestinnässämme tuomme esille asiantuntijuuttamme ja toimintamme vaikuttavuutta. Valitsemme vuosittain viestinnän painopisteet ja kärjet.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoon sitoudutaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntyä.*

Talon johto on suurelta osin vaihtunut tämän vuoden aikana, joten on syntynyt tarve organisoida ELY-keskuksen tehtäviä uudelleen. Ensimmäistä kertaa Keski-Suomen ELY-keskuksen aikana ylijohdaja ei ole samalla E-johtaja, joka osaltaan muuttaa toimintatapoja. Lisäksi johdon tuki -yksikön päällikkö vaihtuu strategiapäällikön eläköityessä. ELY-keskuksen toiminnan vahvistamiseksi ja kestävä elinvoiman lisäämiseksi Keski-Suomeen ELY-keskuksessa perustetaan vastuualueiden yhteinen Kestävä elinvoima -tiimi. Tiimi toimii E-vastuualueen johdon alaisuudessa, mutta palvelee koko taloa. Tiimiin ei siirytä pysyvästi, vaan se on tapa tehdä yhteistyötä yli vastuualue- ja yksikkörajojen.

Kestävä elinvoima-tiimin tavoitteet

Tiimin yhtenä tavoitteena on lisätä vastuualueiden välistä temaattista yhteistyötä. Toisena tavoitteena on lisätä Keski-Suomen ELY-keskuksen näkyvyyttä ja tunnettavuutta alueella vahvana elinkeinotoimijana ja rahoittajan roolin lisäksi myös aluekehittäjänä. Kolmantena tavoitteena on entisestään vahvistaa yhteisiä toimia TE-toimiston kanssa maakunnan elinvoimaisuuden, yrittäjyyden ja työllisyyden lisäämiseksi sekä kestävä kasvun mahdollistamiseksi.

Tiimin tehtäväkokonaisuudet

10.12.2020

Kestävä elinvoima -tiimin tehtäväkokonaisuuksia ovat 1) ennakkoinnin ja varautumisen liittäminen vahvemmin osaksi johtamista ja maakunnan strategista työtä, 2) TKI-yhteistyön lisääminen sekä tutkimusinnovaatioiden kaupallistamisponnisteluihin ja eriteemaisten ekosysteemien kokoamisiin osallistuminen, 3) Team Finland -työ, kestävän kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen sekä 4) kansalliseen alue- ja kaupunkipolitiikkaan osallistuminen sekä maakuntarajat ylittävään yhteistyöhön pyrkiminen.

Tiimin työskentelymenetelmät

Kestävä elinvoima -tiimi erilaisine pienempine alatiimeineen osallistuu maakunnalliseen ja valtakunnalliseen ennakkointityöhön, seuraa tiede- ja tutkimusmaailmaa, yhyttää alueen tutkijoita, osajia ja yrityksiä toinen toisiinsa, koordinoi alueen yrityspalveluverkostoa, järjestää koulutustilaisuuksia ja rahoitusinfoja sekä muita live- että verkkotapahtumia, osallistuu muiden järjestämiin tilaisuuksiin, seminaareihin, työpajoihin ja konferensseihin, hoksauttaa yrityksiä kestävään kasvuun jne. Tiimi myös rakentaa oppi- ja tutkimuslaitoksille, yrityksille ja yritysryppäille alkupään prosessin, ”syöttöputken” Team Finlandin palveluihin, kasvuun ja kansainvälistymiseen. Vahva verkottuminen maakunnan ja valtakunnan verkostoihin on tiimin tuloksellisen työn ehdoton edellytys.

Tiimin organisoituminen

Kestävä elinvoima -tiimiä johtaa E-vastuualuejohtaja kiinteässä yhteistyössä muun Keski-Suomen ELY-keskuksen johdon, strategiapäällikön sekä kahden osatiimin vetäjän kanssa. Tiimiin kuuluvat muut henkilöt (kaikilta vastuualueilta ja TE-toimistosta, yhteensä kymmenkunta) tekevät työtään tiimissä omilta vastuualueiltaan ja omista yksiköistään käsin. Tehtävästä ja teemasta riippuen tiimityöhön voidaan tarvittaessa kutsua mukaan myös muita.

Työvoimakoulutuksen hankinnassa hyödynnetään mahdollisuutta innovatiivisiin hankintoihin tarpeen mukaan. Näin pystytään huomioimaan ns. hiljaisia signaaleja työelämän muutoksesta ja osaamisen muutostarpeista. Liikenteen hankinnoissa huomioidaan hankintojen ilmastovaikutukset ja ilmastomuutoksen aiheuttamat haasteet.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikka-riippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

Tarjoamme toisten organisaatioiden (TEM + muut ohjaavat tahot) työntekijöille työtiloja etätööhön.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys	>4	>4	>4	>4

10.12.2020

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4	>4	>4	>4

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

Tehdään innovatiivisia hankintoja (mm. työvoimakoulutushankinnat sekä mahdollisesti kuntakokeilun myötä tulevat hankinnat). ESR-hankkeissa kokeillaan innovatiivisia palveluja, kuten. Perustaidot kuntoon – uravalmennus, jossa kokeillaan laadullista tulosperusteisuutta.

Tienpidon hankinnoissa edistetään innovatiivisia hankintoja.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asioinnin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Keski-Suomen ELY-keskuksen viestinnän tavoitteena on lisätä ELY-keskuksen palveluiden ja toiminnan tunnettua. Viestinnässämme tuomme esille asiantuntijuuttamme ja toimintamme vaikuttavuutta. Valitsemme vuosittain viestinnän painopisteet ja kärjet.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle käynnistetään yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmasta panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyyden nostamiseen, siirrytään palvelukohtaisesta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentöimiviiin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä.*

ELY-keskus sitoutuu osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteuttaminen (%)	100	100	100	100

Mittari: *Tietoturvan taso (sanallinen).*

Keski-Suomen ELY-keskus on saavuttanut tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason sekä ulkoisessa auditoinnissa ISO/IEC 27001:2013 -vaatimukset soveltuvin osin maksajaviraston tehtävien osalta. ELY-keskus sitoutuu jatkuvaan tietoturvyöhön ja tietoturva kehitetään yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Tietoturvavaatimukset huomioidaan varautumisessa. Riskienhallintapolitiikka on laadittu ja kiinnitetään huomiota riskienhallinnan arviointiin. Edellä mainittuja tehtäviä suoritetaan Keski-Suomen ELY-keskuksen tietoturvaan osoitettujen resurssien puitteissa.

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: *ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.*

Keski-Suomen ELY-keskuksessa jo menossa oleva osaamisen kehittäminen ja ELY-keskuksen muu kehittämistoiminta tukevat TEM:n ohjeessa määriteltyä osaamisen kehittämistä ja valtion työnantajakuvan uudistamista. Mm. somen käyttö on normaalia arkea järjestetyn valmennuksen myötä. Lisäksi ELY-keskuksen asiantuntijat kirjoittavat ELY-keskus.fi-sivuille blogeja ajankohtaisista asioista ja viestinnän kautta jokainen voi tarjota juttuaiheita medialle.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,6	>3,6	>3,6	>3,6

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

Rakennerahastotoiminnan hallinnointi Länsi-Suomen alueella

Keski-Suomen ELY- keskus toimii välittävänä toimielimenä ns. RR-ELYnä Länsi-Suomessa Keski-Suomen, Pirkanmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan alueilla. Tehtäviin kuuluu välittävän toimielimen rakennerahastotoimintaan liittyvät tehtävät.

Ympäristökasvatuksen yhteensovittamis- ja asiantuntijatehtävät

Keski-Suomen ELY-keskuksessa ympäristökasvatusasiantuntijan tehtävää hoitaa yksi henkilö. Ympäristöministeriön kanssa on vuonna 2015 sovittu, että tehtävänhaltija hoitaa ympäristökasvatustehtävien rinnalla 0,5 htv:n panoksella nk. aluepäätoimittajan tehtävää.

Aluepäätoimittaja- ja ympäristökasvatustehtävien yhdistäminen yhdelle työntekijälle on osoittautunut haastavaksi. Työmäärä on kummassakin suuri ja jopa kasvanut ja jakautuu vuoden mittaan eri tavoin. Tehtäväkokonaisuudet eivät myöskään tue toisiaan niin paljon kuin ajateltiin niitä yhdistettäessä. On todettu tarpeelliseksi etsiä ratkaisuja näiden tehtäväkokonaisuuksien erottamiseksi.

Ympäristöhallinto voisi vahvistaa ympäristökasvatusta vaikuttavammin, jos Keski-Suomen ELY-keskus voisi käyttää erikoistumistehtävään varatusta 1 htv:stä suuremman osan ympäristökasvatuksen tehtävään. Mm. avustushakemukset saataisiin käsiteltyä nopeamassa aikataulussa ja kehittämistyö olisi jäntevämpää. Monenlainen koordinoitutyö ja yhteistyön edistäminen mm. hallinnonalojen välillä on osoittautunut tarpeelliseksi, ja siihen tarvittaisiin enemmän työaika. Marinin hallituksen ohjelman kirjaus luonto- ja ympäristökasvatuksen vahvistamisesta tukee näitä pyrkimyksiä. Tästä asiasta ELY-keskus neuvottelee YM:n kanssa omassa toimialaneuvottelussaan.

Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen kilpailuttamista, sopimuskauden aikaa ja takuuaikaa koskevat ELY-keskukselle kuuluvat tehtävät Keski-Suomen, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskusten toimialueilla. Edellisten ELY-keskusten toimialueet muodostavat itäisen hankinta-alueen. Hankinta-alueen toiminnasta, tavoitteista ja resurssoinnista käydään vuoropuhelu mm. osana vuoden 2021 toiminnansuunnittelua, yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Toimintaa raportoidaan Väylävirastolle.

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poik-kihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menette-lyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovi-taan vuodelle 2021 sitovasti. Vuosien 2022–2024 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulos-tavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomäärärahajako.

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2021 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Marja-Riitta Pihlman, ylijohaja

Maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö

Ruokavirasto

Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö

Ympäristöministeriö

Juhani Damski, kansliapäällikkö

10.12.2020

Väylävirasto

Kari Wihlman, pääjohtaja

Väylävirasto

Mirja Noukka, toimialajohtaja

Keski-Suomen ELY-keskus

Jukka Lehtinen, ylijohaja

Keski-Suomen ELY-keskus

Kari Lehtinen, johtaja

Keski-Suomen ELY-keskus

Pirkko Melville, johtaja

ELY-KESKUSTEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAN ALUSTAVA JAKO VUODELLE 2021, LUONNOS 7.12.2020

Liite

ELY-KESKUS	Jako 2020 (pl. kertaluonteiset, matkat, muut menot, virkistys)	Matkat, muut menot ja virkistys	Palkkausten tarkistukset	L- vastualueen lisäresurssit	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen	Maatalouden valvonta	Osaajapulan koordinointi	Muut muutokset	OSOITETTAVA MÄÄRÄRAHA
Uusimaa	12 613 100	468 250	544 100	182 700	261 000	22 200	72 000	355 800	14 519 150
Varsinais-Suomi	11 605 800	688 050	500 700	182 700	78 300	43 500	72 000	35 900	13 206 950
Satakunta	2 128 600	111 250	91 800	0	52 200	25 700	72 000	0	2 481 550
Häme	5 625 800	208 100	242 700	0	52 200	30 900	72 000	-10 000	6 221 700
Pirkanmaa	6 223 300	389 450	268 500	182 700	78 300	36 100	72 000	283 600	7 533 950
Kaakkois-Suomi	8 684 200	391 650	374 600	182 700	78 300	25 200	72 000	-348 600	9 460 050
Etelä-Savo	4 493 600	188 750	193 800	0	26 100	22 200	72 000	21 000	5 017 450
Pohjois-Savo	6 921 300	391 600	298 600	121 800	52 200	35 200	72 000	0	7 892 700
Pohjois-Karjala	3 709 900	154 600	160 000	0	26 100	20 000	72 000	60 900	4 203 500
Keski-Suomi	8 818 500	363 000	380 400	182 700	52 200	24 400	72 000	60 900	9 954 100
Etelä-Pohjanmaa	9 295 700	484 150	401 000	121 800	26 100	47 400	72 000	208 800	10 656 950
Pohjanmaa	2 963 300	171 000	127 800	0	52 200	40 900	72 000	0	3 427 200
Pohjois-Pohjanmaa	8 527 500	430 350	367 900	121 800	78 300	41 300	72 000	193 145	9 832 295
Kainuu	3 436 900	176 850	148 300	0	52 200	7 400	72 000	-6 155	3 887 495
Lappi	8 505 900	477 500	366 900	243 600	26 100	12 600	72 000	58 500	9 763 100
KEHA oma toiminta	22 559 200	832 200	973 200	0	52 200	0	0	0	24 416 800
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	33 888 968	0	0	227 500	156 000	65 000	120 000	1 881 210	36 338 678
TE-ASPA	4 444 900	0	191 700	0	0	0	0	0	4 636 600
YHTEENSÄ	164 446 468	5 926 750	5 632 000	1 750 000	1 200 000	500 000	1 200 000	2 795 000	183 450 218